

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความผูกพันกับสังคมไทยและเศรษฐกิจของคนไทยมาตั้งแต่อดีต นับตั้งแต่การตั้งหลักแหล่งของคนไทยในระยะแรกมักอยู่ใกล้แหล่งน้ำ เพื่อใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ รวมทั้งเป็นแหล่งอาหาร แหล่งน้ำ และการคมนาคมขนส่ง ในอดีตพื้นที่ชุ่มน้ำยังไม่เป็นที่รู้จัก มักจะหมายถึง บริเวณที่ไม่ใช้ผลผลิตหรือผืนดินที่ไม่มีความอุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยแหล่งแมลงพาหะที่ทำให้เกิดโรคระบาด หรือที่อยู่อาศัยของพวกจระเข้ ภายหลังพื้นที่เหล่านี้ได้ถูกคุกคามเพื่อใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ทำการประมง หรือถมที่เพื่อทำเป็นแหล่งพักผ่อน และสร้างเป็นชุมชนขึ้น

จากการลดลงของพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งทำให้เกิดผลกระทบทางชีวนิเวศทั้งระบบจากดินแม่น้ำถึงท้ายน้ำ การเกิดปัญหาน้ำท่วม ซึ่งไม่มีพื้นที่รองรับน้ำ ทำให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำขึ้นในประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยให้สัตยาบันเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำในปี 2541 โดยมีการประกาศให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Sit) ในจำนวน 10 แห่ง รวมถึงมีแผนพัฒนาที่จะจัดการกับพื้นที่ชุ่มน้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในประเทศ การอนุรักษ์ใช้พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืนและการคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำภายในประเทศ

ปัจจุบันประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำรวมถึงความพยายามที่จะจัดการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำอื่นๆ ปัญหาหนึ่งที่ทำให้การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำยังคงไม่ก้าวหน้า เนื่องจากการขาดฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำ ทำให้ไม่ทราบว่าพื้นที่ชุ่มน้ำอยู่บริเวณใดของประเทศบ้าง รวมถึงการบุกรุกเพื่อทำการเกษตรในพื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นปัญหาใหญ่ในเรื่องการลดลงของพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งพื้นที่ชุ่มน้ำธรรมชาติขนาดเล็กที่ถูกมองข้ามนั้น จะเป็นแหล่งน้ำรวมถึงแหล่งรองรับน้ำในลักษณะแก้มลิง สามารถช่วยรับน้ำในขณะที่มีน้ำล้นตลิ่งและแก้ปัญหาน้ำท่วมได้ หากจัดการให้เป็นระบบในฐานข้อมูลก็จะสามารถนำไปใช้ในการป้องกันเพื่อไม่ให้ถูกบุกรุกได้ พื้นที่ชุ่มน้ำลักษณะนี้ก็จะคงอยู่และเป็นพื้นที่รองรับน้ำ ช่วยป้องกันน้ำท่วม รวมถึงรองรับตะกอนและสารพิษต่างๆ ให้กับประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 สำรวจและจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำภาคตะวันออก
- 1.2.2 จัดทำระบบฐานข้อมูล แผนที่พื้นที่ชุ่มน้ำและรายงานพื้นที่ชุ่มน้ำในภาคตะวันออก

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

- 1.3.1 ระยะเวลาการดำเนินการ ตุลาคม 2548 – กันยายน 2549
- 1.3.2 สถานที่ดำเนินการ ภาคตะวันออก

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.4.1 เป็นฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำภาคตะวันออก เพื่อนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานต่อไป
- 1.4.2 สามารถนำไปใช้ในการวางแผนอนุรักษ์และจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำภาคตะวันออก

1.5 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

- 1.5.1 เตรียมข้อมูลที่ใช้ ได้แก่ ภาพดาวเทียม LANDSAT 5ETM ปี 2548 ข้อมูลแผนที่กลุ่มชุดดิน สภาพการใช้ที่ดิน ข้อมูลแหล่งน้ำ จากกรมชลประทาน
- 1.5.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยทำการซ้อนทับกัน (Overlay) ระหว่างข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินและแผนที่กลุ่มชุดดิน หลังจากทำการวิเคราะห์เพื่อจำแนกชนิดหรือประเภท ระบบ ระบบย่อย ชั้นย่อย ตามระบบการจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำประเทศไทยปี 2545
- 1.5.3 ข้อมูลที่ซ้อนทับกันและจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำแล้ว นำกลับมาเช็คข้อมูลกับข้อมูลดาวเทียม LANDSAT 7 ETM ปี 2549 และข้อมูลแหล่งน้ำจากกรมชลประทาน เพื่อเช็คความถูกต้อง หากมีข้อสงสัยก็ให้ทำจุดไว้เพื่อออกสำรวจภาคสนาม
- 1.5.4 ออกสำรวจภาคสนามเพื่อเช็คจุดที่สงสัย นำกลับมาแก้ไขความถูกต้อง และจัดทำแผนที่ชุ่มน้ำ
- 1.5.5 จัดทำรายงานการสำรวจและจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำภาคตะวันออก

1.6 ผู้ดำเนินการ

นางสุธรา ยินศิริส รับผิดชอบในการเตรียมข้อมูล วิเคราะห์ จำแนก สำรวจและจัดทำแผนที่และรายงานการสำรวจและจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำภาคตะวันออก